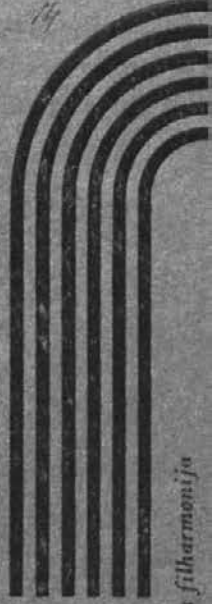

121250

14

✓ slovenska filharmonija

4. koncert **III. ciklusa**
petek, 26. januarja 1973
ob 20.15 v filharmoniji

krek

inventiones ferales za violino
in godalni orkester
lento
risoluto
lento

detoni

asonance II za violončelo in orkester
(utjecaji)

* * *

janáček

sinfonietta
allegretto
andante
moderato
allegretto

dirigent

anton nanut

solista

kostadin kirkov
vlado požar

uredniški kolegij:
ivo petrč
dr. andrej rijavec
nastja žgur
št. 14

Leta 1963 je nastala partitura skladbe, ki jo je skladatelj **Uroš Krek** imenoval »Inventiones ferales« za violino in godala. Delo je bilo prvič izvedeno istega leta na zagrebškem bienalu. Izvedel ga je violinist Igor Ozim, kateremu je skladatelj skladbo tudi posvetil.

V času od svojega nastanka si je delo pridobilo v slovenski simfonični literaturi mesto zaradi svoje enostavnosti in klenosti izraza, trdne formalne zgradbe in zgledne fakture. Skladba je posvečena spominu umrlega skladateljevega očeta, zato tak naslov in trpkost, oziroma boljše resnobnost kot osnovna vsebina dela, ki razglablja o smrti v treh kontrastnih stavkih. Osnovna misel prvega je kanon, nad katerim se razvija elegična misel violine. Srednji del tega stavka — grajen je po načinu passacaglie — ima za osnovo arhaično ljudsko temo, ki se po strmi gradaciji nepričakovano sprevrže v uvodno elegično razpoloženje.

Druga invencija je v bistvu dramatičen, ritmično močno razgiban dialog med violino in orkestrom, ki spet preide v strmi gradaciji v tretjo invencijo. Ta pa je grajena s poudarkom na žlahtni melodiki. Proti koncu invencije se pojavi reminiscenca na glavno temo. V zanimivih in bitonalnih harmonijah se ta invencija končno umiri.

Primož Kuret

Dubravko Detoni (r. 1937) — skladatelj, dirigent, pianist, vodja »Ansambla za nove tendence Zagreb« (Acezantez) in urednik za komorno glasbo Radiotelevizije Zagreb — izhaja kot ustvarjalec sicer iz Šulekove šole, a nova, avantgardna pota so mu odpirali Bacewiczewa in Lutoslawski v Varšavi, Stockhausen in Ligeti v Darmstadt in Cage v Parizu. Njegove skladbe so snemali in javno izvedli v številnih evropskih, ameriških in avstralskih mestih ter na festivalih sodobne glasbe v Varšavi, Benetkah, Parizu, Gradcu in Nürnbergu. Za mnoge od njih je prejel nagrade in priznanja doma in na tujem.

Asonance 2 (Utjecaji) za en ali dva različno uglašena violončela, ki ju igra isti izvajalec ob nekonvencionalno sestavljenem orkestru, je napisal leta 1971 kot — tako pravi — delo, »v katerem so notranje strukture odvisne od medsebojnih vplivov (odtod tudi naslov) ali impulzov posameznih orkestrskih skupin ter od njihovega komuniciranja s solistom. Pri živih izvedbah in ob uporabi mikrofona naj bi »obarvani odmevi solista bila slika notranjega sveta poedinca v sivi gmoti kolektiva«. Skladatelja razen nekaterih novih pogledov na instrumentalno virtuosnost zanimajo predvsem »prizvok, odmev, reakcija tišine na hitro pretrgani zven, raziskovanje nepopolnih glasbenih linij, ki se s svojo nesinhronostjo medsebojno dopolnjujejo«. Izvajalci morejo dane sheme po svoje svobodno realizirati. — Skladba se je ob izvedbi na lanski mednarodni skladateljski tribuni UNESCO v Parizu med nekaj stotinami uveljavila na tretjem in četrtem mestu, kar je doslej največji uspeh sodobne jugoslovanske ustvarjalnosti.

Leoš Janáček (1854—1928) je pravzaprav šele v svojem sedemdesetem letu doživel priznanje v starem in novem svetu, čeprav je dotlej napisal deset oper, med njimi slovito »Jenufo«. Kakor Bartók na Madžarskem je tudi on, »moravski Musorgski«, iskal novdih v melosu svoje dežele, predvsem ožje domovine Moravske. Na zvočnost njegovega orkestra je sicer dokaj vplival Debussy, vendar je Janáček kot ustvarjalec svežega in bojevitnega duha segel daleč naprej čez svoj čas — tako daleč, da je zlasti z izredno vitalnimi starostnimi mojstrovinami postal najpomembnejši začetnik sodobne češke muzike.

Symfonietta je njegovo glavno simfonično delo. Skladatelju so za osnovo služile fanfare ob sokolskem zletu v Pragi, ki s slovesnim zvenom začne prvi stavek, nato pa s ponovitvijo in z vsem orkestrom v petem stavku skladbo končajo. Vmes se vedno v drugačnih instrumentalnih sestavah vrste melodični in ritmični domisleki, ki izhajajo iz moravskih ljudskih pesmi in plesov. »Mala simfonija« je majhna le po trajanju posameznih stavkov, bogata pa je paleta njenih razpoloženj — od mehke otožnosti do tršatega veselja nad življenjem. Prva izvedba je bila maja 1926 v Pragi z orkestrom Češke filharmonije.

Igor Andrejčič

Vodstvo Slovenske filharmonije obvešča cenjene abonente III. ciklusa, da je prišlo do zamenjave med solistoma današnjega in 6. koncerta III. ciklusa zaradi obolenosti solista Borisa Šinjoja.